

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 236g/2023

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din Codul penal și Legea nr. 243 din 24 decembrie
2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la
proclamarea independenței Republicii Moldova

(excepțiile de aplicare a amnistiei)

CHIȘINĂU

5 martie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Sorina Munteanu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 2 noiembrie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 5 martie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „prevăzute la art. 171-175¹, 201, 206, 208, 208¹ și 208²” de la articolul 107 alineatul (3) din Codul penal și a textului „prevăzute la art. 171-175¹, art. 201, art. 206, art. 208-208² din Codul penal nr. 985/2002” de la articolul 6 alineatul (1) litera e) din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, ridicată de dl Ion Tețcu, în interesele părții vătămate minore D.T., în dosarul nr. 1-64/2021, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul Telenești.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de judecătorul cazului, dl Gheorghe Popa, de la Judecătoria Orhei, sediul Telenești, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Orhei, sediul Telenești, se află cauza penală de învinuire a dlor G. L. și N. G. de comiterea infracțiunii de huliganism în privința unui minor.

4. În cadrul ședinței de judecată din 17 octombrie 2023, reprezentantul părții vătămate minore a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „prevăzute la art. 171-175¹, 201, 206, 208, 208¹ și 208²” de la articolul 107 alineatul (3) din Codul penal și a textului „prevăzute la art. 171-175¹, art. 201, art. 206, art. 208-208² din Codul penal nr. 985/2002” de la articolul 6 alineatul (1) litera e) din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

5. Printr-o încheiere din 25 octombrie 2023, instanța a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

7. Prevederile relevante ale Codului penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18 aprilie 2002 sunt următoarele:

Articolul 2 Scopul legii penale

„(1) Legea penală apără, împotriva infracțiunilor, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orînduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept.

(2) Legea penală are, de asemenea, drept scop prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.”

Articolul 107 Amnistia

„(1) Amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

(2) Amnistia nu are efecte asupra măsurilor de siguranță și asupra drepturilor persoanei vătămate.

(3) Amnistia nu se aplică în cazul săvârșirii de infracțiuni prevăzute la art.166¹ alin.(2)–(4), precum și persoanelor care au săvârșit asupra minorilor infracțiuni prevăzute la art.171–175¹, 201, 206, 208, 208¹ și 208².”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova sunt următoarele:

„Art.6. – (1) Prevederile art.1–5 nu se aplică persoanei:

[...]

e) care a săvârșit infracțiunea prevăzută la art.166¹ alin.(2)–(4), precum și a săvârșit asupra minorilor infracțiuni **prevăzute la art.171–175¹, art.201, art.206, art.208–208² din Codul penal nr.985/2002;**

[...]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției afirmă că normele contestate nu condiționează aplicarea amnistiei de repararea prejudiciului provocat prin infracțiune. Autorul notează că prejudiciul provocat prin infracțiune trebuie reparat prin acțiunea civilă înaintată în cadrul acțiunii penale, nu separat. Prin această omisiune, autorul consideră că legislatorul a încălcat accesul liber la justiție al minorilor care sunt victime ale infracțiunilor.

10. De asemenea, la formularea textelor contestate legislatorul nu a respectat standardele justiției restaurative, interesele victimelor minore garantate de actele internaționale și naționale, precum și exigențele calității legii.

11. În concluzie, potrivit autorului excepției, prevederile contestate contravin dispozițiilor articolelor 20 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal și din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, ține de competența Curții Constituționale.

14. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „prevăzute la art. 171-175¹, 201, 206, 208, 208¹ și 208²” de la articolul 107 alineatul (3) din Codul penal și textul „prevăzute la art. 171-175¹, art. 201, art. 206, art. 208-208² din Codul penal nr. 985/2002” de la articolul 6 alineatul (1) litera e) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Curtea constată că aceste prevederi nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care persoanele învinuite de comiterea unei infracțiuni împotriva unui minor au solicitat aplicarea amnistiei și încetarea procesului penal. Prin

urmare, Curtea admite că textele contestate sunt aplicabile la soluționarea cauzei.

17. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental invocat de autor. Astfel, Curtea va examina dacă problema de drept ridicată de autorul sesizării face incidente dispozițiile constituționale invocate (a se vedea DCC nr. 159 din 24 noiembrie 2022, § 42).

18. Autorul sesizării a susținut că prevederile contestate sunt contrare articolelor 20 (*accesul liber la justiție*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

19. Referitor la articolul 54 din Constituție, Curtea reiterează că acesta nu are o aplicare de sine stătătoare, ci numai în coroborare cu un drept fundamental, care trebuie să fie aplicabil (a se vedea DCC nr. 169 din 6 decembrie 2022, § 25).

20. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, Curtea menționează că acest articol garantează accesul liber la justiție. Potrivit alin. (1) al acestui articol, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. În această cauză, autorul sesizării consideră că normele contestate nu-i permit victimei minore într-o cauză penală pendinte să obțină în cadrul procesului penal o decizie cu privire la recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiune. Curtea consideră că aceste argumente ale autorului pot fi analizate din perspectiva articolului 20 din Constituție (a se compara cu DCC nr. 14 din 7 februarie 2023, § 25, în care accesul liber la justiție a fost invocat în procesele de amnistie inițiate de persoane condamnate definitiv).

21. Curtea reține că prin dispozițiile articolului 6 din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 legislatorul a limitat aplicarea amnistiei în funcție de natura și de gravitatea infracțiunilor comise, inclusiv pentru anumite infracțiuni împotriva minorilor.

22. În continuare, Curtea observă că articolul 107 alineatul (2) din Codul penal prevede că amnistia nu are efecte asupra drepturilor persoanei vătămate. Astfel, o eventuală aplicare a amnistiei în privința inculpatului nu împiedică partea vătămată să solicite repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune. Acest drept îi este garantat de articolele 61 și 219 din Codul de procedură penală, care permit formularea unei acțiuni civile în cadrul procesului penal. Persoana care nu a intentat acțiunea civilă în cadrul procesului penal are dreptul de a intenta o asemenea acțiune într-o procedură civilă (articolul 221 alin. (5) din Cod). De asemenea, potrivit articolului 60 alin. (11) din Codul de procedură penală, partea vătămată poate ataca hotărârea instanței judecătorești cu privire la prejudiciul cauzat. Având în vedere aceste aspecte, Curtea reține că în cazul dat nu este afectat dreptul accesului liber la justiție garantat de articolul 20 din Constituție.

23. Pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea

Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „prevăzute la art. 171-175¹, 201, 206, 208, 208¹ și 208²” de la articolul 107 alineatul (3) din Codul penal și a textului „prevăzute la art. 171-175¹, art. 201, art. 206, art. 208-208² din Codul penal nr. 985/2002” de la articolul 6 alineatul (1) litera e) din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, ridicată de dl Ion Tețcu, în interesele părții vătămate minore D.T., în dosarul nr. 1-64/2021, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul Telenești.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 5 martie 2024
DCC nr. 7
Dosarul nr. 236g/2023*